SLOVENSKE NOVICE
sreda, 27. julija 2022

Meh raztegoval, še preden je hodil v šolo

Pred Muzejem Lojzeta Slaka in Toneta Pavčka v Mirni Peči slovesnost ob 90-letnici godčevega rojstva

Fante s Praprotna je slišal na radiu in jih povabil k sodelovanju

MINULO SOBOTO bi 90. rojstni dan praznoval leta 2011 umrli ljudski godec **Lojze Slak**, virtuoz na diatonični harmoniki, ki se je s svojimi vižami zapisal v srca številnih Slovencev in Slovenk. Vrata v glasbeni svet so se mu na široko odprla, ko ga je v studio Radia Ljubljana povabil tedanji glasbeni urednik **Vilko Ovsenik** in posnel prve studijske posnetke njegovega tria z diatonično harmoniko.

Vsako leto priredijo pohod

Lojze Slak se je rodil leta 1932 na Jordankalu pri Mirni Peči, otroštvo pa večinoma preživel pri stari mami na Malem Kalu. Za igranje diatonične harmonike ga je, še preden je prestopil prag osnovne šole, navdušil stric. Že kot mlad fant je začel nastopati s svojim triom, leta 1957 pa se je povezal s Fanti s Praprotna, s katerimi mu je uspelo ustvariti svojevrsten zven večglasnega petja ob instrumentalnem triu, ki je priljubljen še danes. Čeprav je živel v Ljubljani, je prosti čas rad preživljal v svojem vinogradu na Trški Gori, kjer njemu v čast vsako leto prirejajo Pohod po Slakovi poti.

Slakovi sorodniki in nastopajoči FOTO: BORIS KOVAČIČ

Mlada Lucijo in Gašperja Rangusa igranja uči Toni Sotošek. FOTO: BORIS KOVAČIČ

Lojze Slak se je z zlatimi črkami zapisal v zgodovino slovenske narodno-zabavne glasbe.

Slovenca, ki ne bi poznal in tudi znal zapeti vsaj nekaj tonov katere koli Slakove viže, pa naj gre za nekoliko otožno, a daleč najbolj priljubljeno V dolini tihi, ali pa veselo polko iz zadnjega obdobja, denimo Veseli kletar, ki opisuje prav Slaka in njegovo ljubezen do gojenja vinske trte na Trški Gori in pridelovanja kakovostnega dolenjskega cvička, na katerega je bil izjemno ponosen.

Njegovemu jubileju v čast, čeprav za mavrico, so minulo soboto na ploščadi pred Muzejem Lojzeta Slaka in Toneta Pavčka v Mirni Peči pripravili slovesnost, ki se je je udeležilo veliko ljudi, med njimi

Spomine na godca sta obujala tudi Leopold Polde Pungerčar in Slavko Podboj. FOTO: BORIS KOVAČIČ

Andreja Berganta, edinega še živečega člana Fantov s Praprotna. Kot je povedal v pogovoru z **Ljudmilo Bajc**, vodjo Muzeja Lojzeta Slaka in Toneta Pavčka, so nekoč mladi fantje radi poslušali petje na vasi in tudi sami veliko peli. Na prvi poskusni oddaji Pokaži, kaj znaš na Radiu Slovenija jih je slišal tudi Lojze Slak, ki jih je pozneje poiskal in povabil k sodelovanju.

»Bili smo zanimivi, ker smo bili takrat nekoliko poseben sestav, skladbe pa je za nas ustvarjal Lojze, ki je bil zelo zahteven oziroma dosleden. In on je dobro vedel, kdaj smo dovolj vadili, da lahko gremo skladbo posnet v studio,« je razkril Bergant, ki je sicer vsa leta imel tudi redno službo. Med drugim je bil sedem let direktor Komunale v Kranju, kariero pa je zaključil kot vodja investicij na Elektru Gorenjska. »Dopoldne je bila služba, popoldne pa družba. Sobote in nedelje so bile v glavnem rezervirane za nastope, popoldnevi pa za vaje,« je povedal prvi tenor Fantov s Praprotna, ki je nanizal veliko zanimivosti pa tudi nerodnosti, ki so se jim primerile na številnih poteh in gostovanjih po svetu. Dejal je tudi, da je bil Lojze velik veseljak, a le takrat, ko ni bil na odru, saj je bil vsak nastop zanj resno delo. Harmonikar **Toni Sotošek** pa je ponovil, da je bil godec vseh godcev in je še danes vzor mnogim harmonikarjem.

Andrej Bergant v družbi žene FOTO: BORIS KOVAČIČ

In prav ta inštrument je Lojze Slak postavil na piedestal, na katerem vztraja še danes. Tudi po zaslugi večglasnega moškega petja, ki se odlično poda prav k zvenu te harmonike.

Ponosen na svoj cviček

Lojze je našel in k sodelovanju povabil odlične pevce iz Selške doline in nastal je Ansambel Lojzeta Slaka s Fanti s Praprotna, ki so se v zgodovino slovenske narodno-zabavne glasbe zapisali z zlatimi črkami. Verjetno ni številni glasbeniki. Muzej so odprli leta 2018, v njem pa je na ogled življenjska in glasbena pot Lojzeta Slaka, kot tudi njegov neprecenljiv prispevek k nastanku in razvoju slovenske narodno-zabavne glasbe. Ob slikovnem gradivu, izdanih ploščah, osebnih predmetih in rekonstruirani glasbenikovi vadbeni sobi je zbirka obogatena tudi z videoposnetki, za najzahtevnejše obiskovalce pa so uredili še mediateko z dodatnim gradivom.

Spomine na godca sta z obiskovalci, med katerimi niso manjkali Lojzetovi najožji sorodniki, tudi žena **Ivanka**, obujala Lojzetov nečak **Leopold Polde Pungerčar** ter **Slavko Podboj**, ki je za Ansambel Spev napisal vižo Spev za godca. Prav spevovci so zaigrali in zapeli to in še številne druge viže, ki so že ponarodele, nekaj pa so jih izvedli učenci novomeške Glasbene šole Marjana Kozine in člani Društva harmonikarjev Mirna Peč.

Ansambel Spev in Nik Baškovič FOTO: BORIS KOVAČIČ

Mlajša selekcija Društva harmonikarjev Mirna Peč FOTO: BORIS KOVAČIČ

Vsak nastop je bil resno delo

V Mirni Peči so gostili tudi

»Njegova glasbena zapuščina je neprecenljiva. In zaradi njega je diatonična harmonika danes resnično kraljica, naša naloga pa je, da to tudi ostane,« je dodal Sotošek. Leopold Polde Pungerčar je poudaril, da je največja veličina godca vseh godcev ta, da brez njegovih viž še danes ne mine nobena prava slovenska veselica. Po zaslugi velikega ljubitelja narodno-zabavne glasbe **Borisa Kovačiča** bo ostal na fotografijah in v videoposnetkih zabeležen tudi spominski večer ob 90-letnici godca v Mirni Peči.

MOJCA MAROT